

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1933 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående underställning av sådana kommunala beslut, som avse att bereda skattskyldig medlem av kommunen eller ock annan särskilda förmåner.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 24, har herr *Stendahl* hemställt, att riksdagen ville för sin del antaga följande förslag till

»Lag

angående ändrad lydelse av 79 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 79 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

För att — — — de angå:

- a) avhändande eller — — — sådan fastighet;
- b) upptagande av — — — genom uttaxering;
- c) nya eller — — — dess betjänande; eller
- d) beredande av särskild förmån åt medlem av kommunen eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medgiver.

Beslut, som — — — till Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under 79 § d) lagen om kommunalstyrelse på landet upptagna bestämmelserna, blivit av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i kommunalstämmans eller kommunalfullmäktiges beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om kommunalstämmas och kommunalfullmäktiges beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.

Lag

angående] ändrad lydelse av 74 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad.

Härigenom förordnas, att 74 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

För att — — — de angå:

- a) avhändande eller — — — sådan fastighet;
- b) upptagande av — — — avse folkskoleväsendet;
- c) nya eller — — — dess betjänande; eller
- d) beredande av särskild förmån åt medlem av kommunen eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medger.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under 74 § d) lagen om kommunalstyrelse i stad upptagna bestämmelserna, blivit av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i stadsfullmäktiges eller allmänna rådstugans beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om stadsfullmäktiges och allmän rådstugas beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.

Lag

angående ändrad lydelse av kungl. förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att § 30 kungl. förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

För att — — — de angå:

- a) försäljning, pantförskrivning — — — fastighet äger;
- b) upptagande av — — — försummade barn;
- c) nya eller — — — äro gjorda;
- d) förändring i — — — fastställda instruktioner;
- e) förändring i — — — omförmälda grund; eller
- f) beredande av särskild förmån åt medlem av kommunen eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medger.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under § 30 kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm upptagna bestämmelserna, blivit av stadsfullmäktige fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i stadsfullmäktiges beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om stadsfullmäktiges beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.

Lag

angående ändrad lydelse av 66 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse.

Häri genom förordnas, att 66 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

För att — — — de angå:

- a) avhändande eller — — — sådan fastighet;
- b) upptagande av — — — genom uttaxering;
- c) utgifter, som — — — fem år; eller
- d) beredande av särskild förmån åt medlem av församlingen eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medgiver.

Beslut, som — — — till Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under 66 § d) lagen om församlingsstyrelse upptagna bestämmelserna, blivit av kyrkostämma eller kyrkofullmäktige fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.

Lag

angående ändrad lydelse av lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 69 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

För att — — — de angå:

- a) avhändande eller — — — sådan fastighet;
- b) upptagande av — — — genom uttaxering;
- c) utgifter, som — — — fem år; eller
- d) beredande av särskild förmån åt medlem av församlingen eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medgiver.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under 69 § lagen om församlingsstyrelse i Stockholm upptagna bestämmelserna, blivit av kyrkofullmäktige fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i kyrkofullmäktiges beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om kyrkofullmäktiges beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.

Lag

angående ändrad lydelse av 54 § lagen den 20 juni 1924 om landsting.

Härigenom förordnas, att 54 § lagen den 20 juni 1924 om landsting skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Konungens godkännande — — — som avse:

- a) påläggande av — — — fem år;
- b) upptagande av — — — fem år;
- c) försäljning, pantförskrivning — — — sådan fastighet;
- d) beredande av särskild förmån åt medlem av kommun inom landstingsområdet eller annan utöver vad lag eller laga föreskrift uttryckligen medgiver;
- e) landstingsområdes indelning i valkretsar för val av landstingsmän.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma efter därå meddelad uppgift utkommit i Svensk författningssamling.

Har beslut om beredande av sådan särskild förmån, som avses i de enligt denna författning under 54 § d) lagen om landsting upptagna bestämmelserna, blivit av landstinget fattat före den dag, denna lag träder i kraft, och har vid sistnämnda tidpunkt den i landstingets beslut avsedda förmånen ännu ej utgivits, må sådant utgivande ej ske, med mindre frågan härom underställts Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse i samma ordning, som stadgas i fråga om landstingets beslut, vilket fattas efter det denna lag trätt i kraft.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Motionären har såsom skäl för sin hemställan åberopat ett av stadsfullmäktige i Jönköping den 17 november 1932 fattat lagakraftvunnet beslut om godkännande av ett avtal mellan Jönköpings stad och Svenska tändsticksaktiebolaget. Enligt detta avtal skulle bolaget bland annat förbinda sig att flytta sin styrelses säte och sitt huvudkontor till Jönköping samt att där utöva viss verksamhet, som förut bedrivits i Stockholm. Drätselkammaren i Jönköping beräknade, att, om denna utfästelse komme till stånd, staden skulle erhålla en ökad årlig inkomst av kommunalutskylder med 1,342,880 kronor, samt att för landstingets del skulle uppstå en årlig ökning av skatteinkomsten med 335,720 kronor. Som ersättning för nämnda förmåner skulle enligt samma avtal staden å sin sida åtaga sig att till bolaget utbetala *dels* ett flyttningsbidrag å 200,000 kronor, *dels ock* ytterligare under vart och ett av fem år ett belopp av 600,000 kronor, därest den kommunalskatt, bolaget hade att utgiva till staden, uppginge till minst 680,000 kronor, men eljest 600,000 kronor, minskat med det belopp, varmed skatten understege 680,000 kronor.

Det är uppenbart, att den lagtext motionären föreslagit går betydligt längre än motionären synes hava åsyftat. Därest genom ett avtal där kommun är part, någon utav kommunen skulle beredas »särskild förmån», torde därmed icke kunna åsyftas annat än att kommunen kommer att erhålla oskäligt liten ersättning för vad den skall utge. Ett avgörande i det ena eller andra fallet av vad som är skäligt eller icke måste emellertid bliva mycket svårt och i det närmaste omöjligt. Följden skulle därför bliva att så gott som varje avtal, som en kommun uppgjorde, måste underställas Konungens prövning. Detta strider uppenbarligen mot den princip, som är grundläggande för vår kommunallagstiftning, nämligen kommunernas rätt att fritt besluta i sina angelägenheter. Med hänsyn till denna princip har också i kommunallagstiftningen underställningsinstitutet anordnats att omfatta blott vissa avgränsade och klart angiv-

na fall. Att utöka dessa fall på det obestämda sätt som föreslagits bör givetvis icke komma i fråga.

Beträffande det syfte, motionären synes hava avsett att främja genom förslaget, så gäller detta uppenbarligen att få till stånd en kontroll över kommunernas åtgärder att på olika sätt draga skatteobjekt till sig. Det av motionären valda exemplet är icke enastående i sitt slag. Det kan erinras om att vid inrättande eller förflyttning av statliga eller andra allmänna institutioner städer och kommuner ofta sökt överbjuda varandra genom särskilda förmåner i fråga om förläggningen. Ej heller torde det vara ovanligt att kommuner erbjudit industrier eller bolag särskilda förmåner såsom kostnadsfria eller billiga upplåtelser av tomtmark m. m. för att till dem förlägga sin verksamhet. Utskottet vill ej bestrida att ett dylikt förfarande kan under vissa förhållanden ingiva betänkligheter.

Det är givet att skilda meningar måste råda huruvida eller i vilken utsträckning kommunerna lämpligen böra kunna fritt fatta beslut uti sådana angelägenheter. Särskilt gäller detta beträffande det av motionären angivna fallet, då ju beslutet om årliga ersättningar till tändsticksbolaget visserligen icke formellt, men dock reellt kan anses innefatta en förmån åt bolaget med avseende å skattebetalning, som icke åtnjutes av övriga skattskyldiga. Det torde i varje fall dock ej vara tillrådligt att till Kungl. Maj:t överlåta att efter underställning bedöma, huruvida beslut uti angelägenheter av ovan antydda slag böra få verkställas, med mindre samtidigt reglerande bestämmelser införas i kommunallagarna. Men den erfarenhet, som hittills vunnits å detta område, synes för närvarande icke vara av beskaffenhet att kunna motivera igångsättande av en utredning för att få till stånd dylika bestämmelser. De rättsmedel, som redan nu förefinnas mot beslut i detta slag av ärenden, företrädesvis besvärsrätten, torde tillsviðare kunna anses tillfyllest.

Uti förslagets övergångsbestämmelser har ifrågasatts, att de nya bestämmelserna skulle få retroaktiv verkan på redan fattade och lagakraftvunna beslut. Detta innebär införande av en nyhet å området för den kommunala lagstiftningen, som icke blott är betänkelig utan även kan bliva till sina verkningar rättsstridig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1933.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar *Reuterskiöld, Hallén, Oscar G. Karlsson, greve Spens, Hellberg, Sandegård, Sundberg, Larsén, Björkman, Mellén, Karl A. Johanson, Magnusson i Tumhult**, *Persson i Trången, Andersson i Igelboda, Brännberg, Lindmark, Nordström*, Lundén, Hillgård** och *Ström* i Göteborg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Hellberg, Sandegård, Mellén* och *Ström* i Göteborg.
